

Kočka divoká z fotopasti umístěné ve svazích Slavkovského lesa nad Tachovskou brázdou.
Foto Pavel Jaška.

Kočka divoká po tři sta letech ve Slavkovském lese

Pavel Jaška, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

Kočka divoká (*Felis silvestris*) patří mezi nejvzácnější živočichy na našem území. V červeném seznamu ohrožených druhů spadá do kategorie kriticky ohrožených druhů (Anděra et Hanzal 2017). Současně se jedná o druh velmi málo probádaný, poznatků o jejím výskytu v ČR je naprosté minimum.

Historicky se kočka divoká vyskytovala zřejmě na většině území Evropy s výjimkou severnějších oblastí. Současný výskyt je ostrůvkovitý. Mizení kočky divoké z evropské krajiny měla zřejmě na svědomí přeměna původních listnatých a smíšených lesů na smrkové a borové monokultury, ke které začalo docházet s Tereziánským lesním řádem zavedeným Marií Terezií v polovině 18. století. Ten byl reakcí na neustále postupující ubývání lesů v důsledku rozvoje průmyslu. Původní česká populace kočky divoké tak pravděpodobně vymizela na přelomu 18. a 19. století. Následný

sporadický výskyt kočky na našem území byl přisuzován spíše migrujícím jedincům ze sousedních populací na Slovensku a v Německu, než nějaké stabilní tuzemské populaci. V případě západních Čech se objevovala jednotlivá pozorování z území Krušných hor, severní Šumavy a jižního Českého lesa. V západočeských pohořích mohla přítomnost druhu souviset s německou populací na Středoněmecké vysočině (např. pohoří Harz) a následně s úspěšným vypouštěním kočky divoké v Bavorsku. V oblasti Vorderer Bayerischer Wald bylo v letech 1984–1993 vypuštěno do volné přírody více než sto jedinců odchovaných v zajetí (Anděra et Červený 2009).

Od počátku 21. století začínají v ČR přibývat jednotlivá ověřená pozorování kočky divoké. Mimo šíření druhu mohou nová zjištění souviset s využíváním fotopastí, které usnadňují detekci skrytých žijících druhů, mezi které

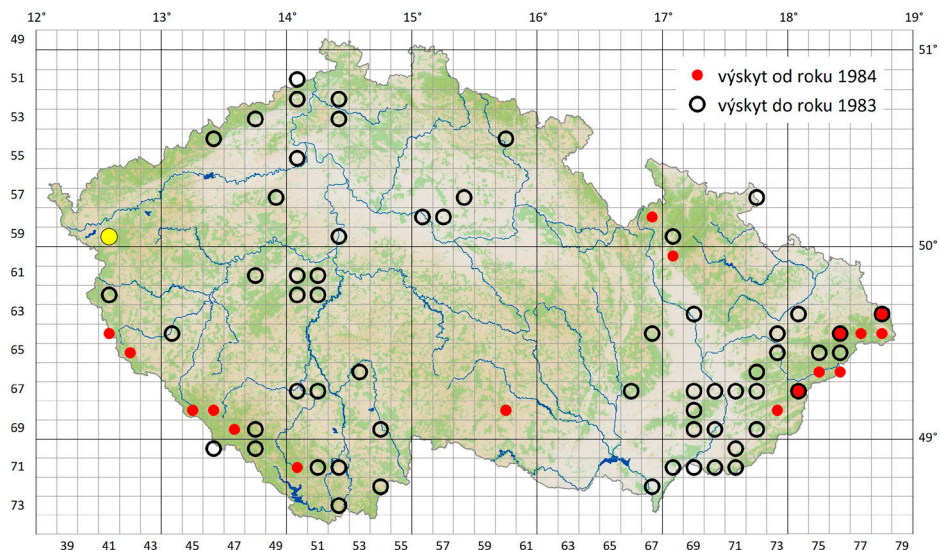
kočka divoká bezesporu patří. V západočeském regionu je první varianta velmi pravděpodobná, neboť vysazená bavorská populace rychle expanduje (Pospíšková 2016). O novodobém výskytu po roce 2010 jsme věděli z jižní části Českého lesa a z Doupovských hor. Nabízela se tedy otázka, zda kočka divoká dorazí i do Slavkovského lesa. Stav zdejších lesů příliš nadějí nedával, neboť z původních smíšených lesů vlivem historického lesnického hospodaření mnoho nezbylo. O to větší bylo překvapení, když fotopast umístěná na svazích Slavkovského lesa nad Tachovskou brázdou zachytila 9. 5. 2019 v půl druhé ráno jednoho jedince kočky divoké (faunistický kvadrát 5941, 750–800 m n. m.). Pozorování má mimořádný zoologický význam, neboť se jedná o první zjištění druhu na území Slavkovského lesa od roku 1731 (M. Anděra, úst. údaj).

Náš záznam byl pořízen díky právě probíhajícímu projektu zaměřenému na mapování výskytu a následnou ochranu rysa ostrovida (*Lynx lynx*) – 3Lynx. Jeho součástí je i systematický monitoring za pomoci fotopastí.

Rysa se nám zatím pomocí fotopastí na území CHKO Slavkovský les potvrdit nepodařilo, přestože jednotlivci občas územím zřejmě procházejí. Stabilní okrsky rysů však nyní nepředpokládáme (viz Řepa 2012).

Abychom více porozuměli přítomnosti kočky divoké ve Slavkovském lese, byla na dvě místa v blízkosti našeho záznamu umístěna vnaidla, díky kterým snad získáme vzorky trusu nebo srsti, případně další fotografie, které nám pomohou osvětlit přítomnost kočky v delším časovém horizontu nebo její příslušnost k ostatním populacím. Opakované zachycení kočky divoké by mělo velkou hodnotu. V drtivé většině případů, snad s výjimkou jedné kočky z Českého lesa (M. Prokopová, úst. údaj), se zvířata podařilo zachytit jen jednou, což ukazuje spíše na potulující se jedince. O rozmnožování na území ČR nemáme zatím vůbec žádné zprávy (Pospíšková 2016). Vše tedy nasvědčuje tomu, že kočky do západních Čech pronikají z německých populací, přičemž svébytnou populaci zatím zřejmě nemáme. Uvidíme tedy, zda kočka divoká ve Slavkovském lese zůstane a zda se

Mapa výskytu kočky divoké na území ČR dle Nálezové databáze AOPK ČR. Žlutě zvýrazněn nálezev ve Slavkovském lese.

Kočka divoká s dobře odlišnými znaky od kočky domácí (viz box). Foto Jiří Šafář.

jeho území stane v budoucnu součástí širšího západočeského regionu obývaného tímto druhem. Věříme, že díky své velikosti a způsobu života se nejedná o druh konfliktní z hlediska obhospodařování přírody a krajiny (viz box). Neměly by tedy existovat překážky ze strany hospodářů, jež by kočce divoké znemožnily po stoletích návrat do Slavkovského lesa. ■

Poděkování:

Velmi děkuji RNDr. Miloši Anděrovi, CSc. a Mgr. Janě Pospíškové za konzultace k textu a ověření determinace.

Literatura:

- Anděra M. et Červený J. (2009): Velcí savci v České republice. Rozšíření, historie a ochrana. 2. Šelmy (*Carnivora*). – Národní muzeum, Praha. 215 pp.
- Anděra M. et Gaisler J. (2012): Savci České republiky popis, rozšíření, ekologie, ochrana. – Academia, Praha. 285 pp.
- Anděra M. et Hanzal V. (2017): Červený seznam savců České republiky. – Příroda 34: 157–176.
- Pospíšková J. (2016): Kočka divoká se vrací do ČR. A co dál? – Ochrana přírody 6: 28–31.
- Řepa P. (2014): Rys ostrovid ve Slavkovském lese. – Arnika, Přírodou a historií Karlovarského kraje 2014/1: 2–4.
- Web1: <https://www.selmy.cz/kočka>

Vlastní **rozlišení kočky divoké** od zdivočelých koček domácích není jednoduché. Pro správnou identifikaci je v některých případech nutná i genetická analýza. Fotografie naší kočky z fotopasti jsme zaslali několika předním českým odborníkům, kteří identifikaci kočky divoké potvrdili. Kočka divoká se od domácí kočky liší v řadě znaků. U divoké kočky jsou dobrými znaky podkladová okrově žlutá (slámová) barva, málo kontrastní rozpitě tygrování, dva tmavé proužky na ramenou, jeden tmavý pruh na zádech a především kratší ocas v celé délce huňatý s tupou špičkou a s 3–4 černými příčnými pruhy (web1).

Kočka divoká obývá spíše níže položené teplejší oblasti s listnatými a smíšenými lesy. Nejčastější nálezy v ČR se pohybují mezi 200–600 m n. m. (Anděra et Gaisler 2012). Do vyšších poloh zřejmě druh vystoupil z důvodu absence vhodných biotopů v nižších polohách. Kočka divoká je citlivá na vysokou sněhovou pokrývku. Preferuje ekotonální

stanoviště, tedy okraje lesů s loukami s rozvinutými křovinami, malé mýtiny atp. Vyžaduje dostatečné množství úkrytů v podobě stromů s dutinami, nebo skalních útvarů. Velikost jejich okrsků není velká. U samic se pohybuje zhruba kolem půl kilometru čtverečního, u samců pak mezi 1–3 km² (web1). Prudké skalnaté svahy mezi městem Lázně Kynžvart a obcí Těšov by snad mohly poskytovat kočce divoké dostatečné podmínky pro její dlouhodobou existenci.

Základní složkou potravy kočky divoké jsou hlodavci (70–80%), což z kočky dělá ideální nekonfliktní druh z pohledu lesnictví a myslivosti. Jídelníček doplňuje drobnými ptáky, obojživelníky, plazy a hmyzem (Anděra et Gaisler 2012). Není typickým vrcholovým predátorem. Samozřejmě se může stát kořistí větších predátorů, jako je výr velký nebo rys ostrovid. S ohledem na jejich nízké populační hustoty však nepředstavují pro kočku divokou zásadní ohrožení.